

METRÒPOLIS VERDA

L'àrea metropolitana de Barcelona és un territori complex on hi viuen més de 3,2 milions d'habitants. Els seus 636 km² estan ocupats per un gran nombre d'assentaments urbans de tot tipus i per una densa xarxa d'infraestructures i serveis. No obstant això, en aquest territori densament ocupat encara hi ha un sistema d'espais oberts que ocupa més del 52% de la superfície total. Es tracta, doncs, d'una de les metròpolis amb més espais verds d'Europa.

Aquesta infraestructura verda metropolitana és d'una gran riquesa ambiental i social i està formada per Collserola, el Garraf, la serralada de Marina, el Llobregat, el Besòs, les rieres i els rierols, les platges metropolitanas, el Parc Agrari del Baix Llobregat, la xarxa de parcs metropolitanos, a més d'altres espais de naturalesa més urbana com els carrers, les places, les cobertes enjardinades o els balcons. Tots aquests espais configuren una infraestructura verda interconnectada, amb més de 60 hàbitats diferents on viuen més de 5.300 espècies, molt rellevant per a l'ecologia, el lleure i la producció de la metròpolis.

En aquest context, l'exposició Metròpolis Verda se centra en la diversitat d'aquests espais oberts metropolitanos i explora els reptes que es plantegen per a una metròpolis amb un territori més accessible, saludable i, en definitiva, habitable; una metròpolis que ara també es concep des de la xarxa d'espais oberts i la infraestructura verda, com a denominador comú del paisatge metropolità.

ECOLOGIA, LLEURE I PRODUCCIÓ

L'àrea metropolitana de Barcelona és un sistema de ciutats que volem que siguin saludables, eficients, còmodes, productives, verdes i de qualitat.

Els balcons, les cobertes, les façanes, els carrers, les places i els parcs de les nostres ciutats es poden renaturalitzar i connectar amb els parcs metropolitanos i amb els espais agrícoles i naturals que encara conservem.

Tindrem així una nova xarxa d'espais oberts interconnectada i rica en valors ecològics, possibilitats d'ús per al lleure i capacitats productives; una xarxa ambiental i social que serà una de les columnes vertebrals del territori metropolità.

El parc de Collserola es troba al centre d'un conjunt d'espais oberts que ocupen més del 50% del territori metropolità i que tenen orígens i característiques molt diferents. Alguns són testimonis de la GEOGRAFIA que encara perviu a les nostres ciutats, d'altres responen a la voluntat de mantenir i fomentar l'AGRICULTURA metropolitana i la resta poden arribar a configurar el sistema d'ESPAIS PÚBLICS de cadascuna de les 36 ciutats que integren l'àrea metropolitana.

Collserola, el Garraf, la Serralada de Marina, els Turons, el Llobregat, el Besòs, les rieres i els rierols, les platges metropolitanas, el Parc Agrari del Baix Llobregat, els camps del Vallès, els diversos parcs metropolitanos, el parc urbà que tens a prop de casa, la plaça de la Vila del teu municipi, el carrer on vius i el teu balcó són alguns dels components d'una infraestructura verda metropolitana que és molt rica i variada. Necessitem definir un nou paradigma metropolità de sostenibilitat ambiental, social i econòmica on es garanteixi la biodiversitat i el manteniment dels processos ecològics, es maximitzin els serveis ecosistèmics i es regulin les pertorbacions.

L'EXPOSICIÓ

La mostra, organitzada per l'Àrea Metropolitana de Barcelona dins del marc del Congrés d'Arquitectura 2016 organitzat per Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, s'estrena el proper 21 de novembre amb un acte inaugural obert a tothom. Us esperem del 21 de novembre del 2016 al 21 de gener del 2017 a l'espai cultural Mercè Sala, situat a l'estació de metro Diagonal (accessible des de la cantonada de Rambla de Catalunya amb carrer de Rosselló). Trobareu l'espai obert de dilluns a divendres no festius, de 10 h a 20.30 h. L'entrada és gratuïta.

La mostra està organitzada en els apartats següents:

1. EL MURAL DEL PAISATGE METROPOLITÀ:

En una de les parets del passadís, una gran imatge mural representa la diversitat dels espais oberts de la metròpolis de Barcelona: de les platges metropolitanes al Parc Agrari; dels rius Llobregat i Besòs a Collserola; dels parcs metropolitans i urbans als carrers i façanes verdes. Tots els verds representats en una imatge contínua que acompanya el visitant en tot el recorregut expositiu.

2. REPTES DE LA METRÒPOLIS VERDA

Col·locat de manera simètrica a l'altra banda del passadís de l'espai Mercè Sala, hi trobem un relat lineal, on es presenta la metròpolis verda i, successivament, s'exposen 14 reptes a assolir per viure en una metròpolis verda, habitable, sostenible i saludable. Els reptes es representen a través de diversos objectes, maquetes, imatges i conceptes que faciliten la interacció amb els visitants i donen a conèixer iniciatives, característiques i elements de valor dels espais oberts metropolitans.

Renaturalitzar les nostres ciutats

- Creant nous ecosistemes urbans
- Dissenyant un paisatge urbà de qualitat
- Prioritzant l'espai públic per a les persones
- Incorporant la vegetació en l'arquitectura

Millorar la connectivitat ecològica

- Evitant la fragmentació del territori
- Concebent els espais de vora urbana com a oportunitats per connectar els espais oberts
- Generant noves accessibilitats als espais protegits
- Interconnectant el verd urbà i els parcs metropolitans
- Generant una matriu on participin tots els espais naturals

Maximitzar la biodiversitat dels ecosistemes metropolitans

- Millorant les relacions ecològiques entre els ecosistemes
- Enriquant els hàbitats metropolitans
- Garantint l'evolució de les espècies autòctones
- Reduint el risc d'incendi
- Fomentant l'equilibri i el manteniment dels processos ecològics

Optimitzar el cicle integral de l'aigua

- Aprofitant l'aigua freàtica, l'aigua reciclada i l'aigua pluvial
- Incorporant l'aigua com a element per crear nous hàbitats urbans
- Millorant la capacitat de retenció, laminació i filtració de l'aigua de les escorrenties
- Fomentant l'estalvi d'aigua fent-ne un ús responsable
- Entenent l'aigua com l'origen de la vida

Fomentar el lleure als espais naturals metropolitans

- Generant noves activitats lúdiques als espais oberts
- Promocionant itineraris metropolitans
- Regulant els usos que malmeten el medi natural.
- Creant més vies accessibles en els espais naturals de la metròpolis.

Mantenir l'àrea metropolitana lliure d'emissions de CO₂

- Equilibrant el cicle del carboni
- Minimitzant l'ús de vehicles de motor de combustió
- Promovent els vehicles elèctrics i la mobilitat sostenible
- Incentivant la transició energètica cap a energies renovables

Promoure un entorn urbà més saludable

- Minimitzant la contaminació atmosfèrica, acústica i lumínica
- Dissenyant un espai públic confortable i de qualitat relacionat amb la natura
- Prioritzant les persones que van a peu per davant dels vehicles
- Garantint una metròpolis sostenible per les generacions futures
- Augmentant la superfície de sòls permeables
- Enjardinant les nostres cobertes i balcons

Connectar tota la metròpolis amb recorreguts per a vianants i bicicletes

- Vertebrant els espais oberts, a través d'una xarxa pedalable contínua i segura
- Superant les barreres que nosaltres mateixos hem construït
- Interconnectant-los amb la xarxa de transport públic
- Fomentant una vida més saludable

Regenerar el patrimoni arquitectònic i el paisatge cultural

- Rehabilitant el patrimoni arquitectònic construït
- Valoritzant el patrimoni amb noves activitats
- Identificant les preexistències d'interès cultural
- Recuperant els camins i les traces patrimonials

Valoritzar els espais agrícoles i forestals

- Incentivant noves economies lligades a la producció del territori
- Fomentant el consum de productes de proximitat
- Facilitant l'aparició de cooperatives per millorar la competitivitat
- Reutilitzant la matèria provinent de la restauració i neteja dels boscos

Prioritzar la producció d'aliments de proximitat

- Creant una xarxa de productes frescos de proximitat
- Promovent el producte km0, fresc i de temporada
- Promocionant marques lligades al territori
- Divulgant l'oferta alimentària de la metròpolis

Recuperar la ramaderia metropolitana

- Creant noves zones de pastura urbana
- Regulant l'ús dels espais de pastura
- Creant vies més accessibles per a la seva mobilitat
- Incentivant els ramaders autòctons

Fomentar la utilització de les energies renovables

- Potenciant l'energia solar, fotovoltaica i eòlica
- Rehabilitant energèticament el parc d'habitatges
- Recuperant l'energia sobrant del tractament de residus
- Aprofitant l'energia que prové dels espais naturals: la biomassa

Conèixer els serveis ecosistèmics de la metròpolis verda

- Identificant els serveis ambientals i socials dels espais oberts
- Avaluant els indicadors ambientals com a instrument de mesura
- Valorant els beneficis que ofereixen als ciutadans
- Educant els ciutadans perquè visquin amb i per la natura

3. I A TU, QUÈ T'AGRADARIA ACONSEGUIR?

El recorregut lineal exposa els 14 reptes, que resumeixen el que li demanem a la Metròpolis Verda. A continuació, quan el visitant ja s'ha introduït en el tema i ha comprès els diferents reptes de futur, se l'interroga sobre quines són les seves perspectives de futur i les demandes que faria per a la Metròpolis Verda en un futur, esperem que no molt llunyà.

En concret, el recorregut finalitza amb un «mur de desitjos» on els visitants podran deixar les seves reflexions, opinions i idees escrites en unes tauletes de fusta penjades de manera que formen una composició participativa d'intercanvi d'opinions.

4. RECORREGUTS DE RECLAM

Es guia el públic cap a l'espai expositiu amb un motiu gràfic que expressa la biodiversitat de la metròpolis (fulles i formigues).

A més del valor conceptual, la intervenció a terra s'entén com a joc: perseguir les formigues o les fulles per captar gent des del carrer o l'andana, més enllà dels accessos a l'espai Mercè Sala. La instal·lació es proposa amb un vinil adhesiu, restituïble per evitar que es malmeti el paviment existent.

5. CRÈDITS

En el marc del:

Congrés d'Arquitectura 2016

Organització:

Àrea Metropolitana de Barcelona

Col·laboradors:

Fundació TMB (cessió espai)

Diputació de Barcelona

Consorci del Parc Natural de Collserola

Parc Agrari del Baix Llobregat

Fluidra Group SA

Muroxs obra, SLU

Santa & Cole

Santin Jardineria i paisatge, SL

Comissari:

Enric Batlle, doctor arquitecte

Direcció i coordinació de continguts:

Ramon Torra i Xicoy, gerent de l'AMB

Eduard Saurina, coordinador general de l'Oficina Tècnica de Gerència

Antoni Farrero, coordinador general d'Infraestructures de l'AMB

Helena Sanz, arquitecta de l'Oficina Tècnica de Gerència de l'AMB

Ivan Sánchez, arquitecte de Batlle i Roig Arquitectes

Joan Batlle, arquitecte de Batlle i Roig Arquitectes

Fotògraf:

Jordi Surroca

Producció:

Vistagràfica S.L.

Eletres Laan maquetas y diseño S.L.

Fotografies del banc d'imatges de l'AMB

© de les fotografies, els seus autors.